C/2024/6823

29.11.2024.

# PADOMES IETEIKUMS

## (2024. gada 21. oktobris)

## par Luksemburgas ekonomikas, budžeta, nodarbinātības un strukturālo politiku

(C/2024/6823)

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2024/1263 (2024. gada 29. aprīlis) par ekonomikas politikas efektīvu koordināciju un budžeta daudzpusēju uzraudzību un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 ([1]), un jo īpaši tās 3. panta 3. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

(1) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 ([2]), ar ko tika izveidots Atveseļošanas un noturības mehānisms ("mehānisms"), stājās spēkā 2021. gada 19. februārī. Mehānisms nodrošina finansiālu atbalstu dalībvalstīm reformu un investīciju īstenošanai, tādējādi radot Savienības finansētu fiskālo stimulu. Atbilstīgi Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada prioritātēm mehānisms palīdz panākt ekonomikas un sociālo atveseļošanu un īstenot ilgtspējīgas reformas un investīcijas, jo īpaši reformas un investīcijas zaļās un digitālās pārkārtošanās veicināšanai un dalībvalstu tautsaimniecību noturības stiprināšanai. Tas arī palīdz stiprināt publiskās finanses un veicināt izaugsmi un darbvietu radīšanu vidējā termiņā un ilgtermiņā, uzlabot teritoriālo kohēziju Savienībā un atbalstīt Eiropas sociālo tiesību pīlāra turpmāku īstenošanu.

(2) 2023. gada 27. februārī pieņemtās Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2023/435 ([3]) ("*REPowerEU* regula") mērķis ir ātri izbeigt Savienības atkarību no Krievijas fosilā kurināmā importa. Tas palīdzēs iegūt enerģētisko drošību un dažādot Savienības energoapgādi, vienlaikus palielinot atjaunīgo energoresursu izmantošanu, enerģijas uzkrāšanas iespējas un energoefektivitāti.

(3) Komisija 2023. gada 16. martā nāca klajā ar paziņojumu "ES ilgtermiņa konkurētspēja: skatījums pēc 2030. gada", lai nodrošinātu informācijas bāzi lēmumiem par politiku un radītu pamatnosacījumus izaugsmes palielināšanai. Paziņojumā kā viens no deviņiem savstarpēji pastiprinošiem faktoriem bija minēta konkurētspēja. Citi faktori bija piekļuve privātajam kapitālam, pētniecība un inovācija, izglītība un prasmes, kā arī funkcionējošs vienotais tirgus,

([1]) OV L, 2024/1263, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).
([3]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/435 (2023. gada 27. februāris), ar ko groza Regulu (ES) 2021/241 attiecībā uz *REPowerEU* nodaļām atveseļošanas un noturības plānos un groza Regulas (ES) Nr. 1303/2013, (ES) 2021/1060 un (ES) 2021/1755 un Direktīvu 2003/87/EK (OV L 63, 28.2.2023., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

kas ir ārkārtīgi svarīgas politikas prioritātes attiecībā uz reformām un investīcijām, lai risinātu pašreizējās produktivitātes problēmas, kā arī vairotu Savienības un tās dalībvalstu ilgtermiņa konkurētspēju. Komisija 2024. gada 14. februārī nāca klajā ar paziņojumu "2024. gada ziņojums par vienoto tirgu un konkurētspēju". Minētajā paziņojumā detalizēti aprakstīts, kādas ir Eiropas vienotā tirgus priekšrocības un izaicinājumi, un tajā ir analizētas gada norises saskaņā ar deviņiem identificētajiem konkurētspējas faktoriem.

(4) Komisija 2023. gada 21. novembrī pieņēma 2024. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījumu, tādējādi uzsākot 2024. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadu. Eiropadome 2024. gada 22. martā apstiprināja 2024. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījumā izvirzītās prioritātes, kas attiecas uz četrām konkurētspējīgas ilgtspējas dimensijām. Komisija 2023. gada 21. novembrī uz Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1176/2011 ([4]) pamata pieņēma arī 2024. gada brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā tā nenorādīja Luksemburgu kā vienu no dalībvalstīm, kuras var skart vai apdraudēt nelīdzsvarotība un par kurām būs jāizstrādā padziļinātais pārskats. Komisija pieņēma arī ieteikumu attiecībā uz Padomes ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku, kā arī priekšlikumu attiecībā uz 2024. gada vienoto nodarbinātības ziņojumu, kurā analizēta nodarbinātības pamatnostādņu un Eiropas sociālo tiesību pīlāra principu īstenošana. Padome pieņēma Ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku ([5]) ("2024. gada ieteikums par eurozonu") 2024. gada 12. aprīlī un Vienoto nodarbinātības ziņojumu 2024. gada 11. martā. 2024. gada 18. aprīlī Komisija pieņēma atzinumu par Luksemburgas 2024. gada budžeta plāna projektu.

(5) Savienības jaunais ekonomikas pārvaldības satvars stājās spēkā 2024. gada 30. aprīlī. Šis satvars ietver jauno Regulu (ES) 2024/1263 par ekonomikas politikas efektīvu koordināciju un budžeta daudzpusēju uzraudzību, grozīto Padomes Regulu (EK) Nr. 1467/97 ([6]) par to, kā paātrināt un precizēt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras īstenošanu, un grozīto Padomes Direktīvu 2011/85/ES ([7]) par prasībām dalībvalstu budžeta struktūrām. Jaunā ekonomikas pārvaldības satvara mērķis ir veicināt stabilas un ilgtspējīgas publiskās finanses, ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi un noturību, izmantojot reformas un investīcijas, un novērst pārmērīgu valdības budžeta deficītu. Jaunais ekonomikas pārvaldības satvars arī veicina valstu līdzatbildību un vairāk orientējas uz vidēju termiņu apvienojumā ar efektīvāku un konsekventāku izpildi. Katrai dalībvalstij ir jāiesniedz Padomei un Komisijai savs valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālais plāns. Valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālajā plānā ir iekļautas dalībvalsts fiskālās, reformu un investīciju saistības, plānošanas periodam aptverot četrus vai piecus gadus atkarībā no tā, cik ilgs ir valsts likumdevēja parastais sasaukuma laiks. Neto izdevumu ([8]) virzībai valstu vidēja termiņa fiskāli strukturālajos plānos ir jāatbilst Regulas (ES) 2024/1263 prasībām, piemēram, par to, ka līdz korekcijas perioda beigām jāpanāk vai jānotur vispārējās valdības parāda ticama samazināšanās vai tam jāsaglabājas piesardzīgā līmenī, kas ir zemāks par 60 % no iekšzemes kopprodukta (IKP), un ka vispārējās valdības budžeta deficīts vidējā termiņā jāsamazina un/vai jāsaglabā zem Līgumā noteiktās atsauces vērtības, kas ir 3 % no IKP. Ja dalībvalsts apņemas īstenot attiecīgu reformu un investīciju kopumu saskaņā ar Regulā (ES) 2024/1263 izklāstītajiem kritērijiem, korekcijas periodu var pagarināt līdz trim gadiem. Lai palīdzētu sagatavot minētos valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālos plānus, Komisija 2024. gada 21. jūnijā publicēja norādījumus par informāciju, kas dalībvalstīm jāsniedz savos valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālos plānos un gada progresa ziņojumos. Saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1263 5. un 36. pantu Komisija dalībvalstīm attiecīgā gadījumā nosūtīja atsauces trajektorijas un tehnisko informāciju. Dalībvalstīm savi valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālie plāni ir jāiesniedz līdz 2024. gada 20. septembrim, izņemot, ja dalībvalsts un Komisija vienojas šo termiņu pagarināt par saprātīgu laikposmu. Saskaņā ar valsts tiesisko regulējumu dalībvalstis var apspriest savus vidēja termiņa plānu projektus ar savu valsts parlamentu, lūgt neatkarīgām fiskālajām iestādēm sniegt atzinumu, kā arī apspriesties ar sociālajiem partneriem un citām valsts ieinteresētajām personām.

([4]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību (OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj).

([5]) Padomes Ieteikums (2024. gada 12. aprīlis) par eurozonas ekonomikas politiku (OV C, C/2024/2807, 23.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2807/oj).

([6]) Padomes Regula (EK) Nr. 1467/97 (1997. gada 7. jūlijs) par to, kā paātrināt un precizēt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras īstenošanu (OV L 209, 2.8.1997., 6. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/oj).

([7]) Padomes Direktīva 2011/85/ES (2011. gada 8. novembris) par prasībām dalībvalstu budžeta struktūrām (OV L 306, 23.11.2011., 41. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj).

([8]) Neto izdevumi, kā definēts Regulas (ES) 2024/1263 2. panta 2. punktā: "neto izdevumi" ir visi valdības izdevumi, atskaitot i) procentu izdevumus, ii) diskrecionāros ieņēmumu pasākumus, iii) izdevumus par Savienības programmām, kas pilnībā atbilst Savienības fondu ieņēmumiem, iv) valstu izdevumus par Savienības finansēto programmu līdzfinansēšanu, v) bezdarbnieka pabalstu izdevumu cikliskos elementus un vi) vienreizējos un citus pagaidu pasākumus.

(6) 2024. gadā Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada norises turpinās atbilstoši mehānisma īstenošanai. Lai īstenotu Eiropas pusgada politikas prioritātes, joprojām ir svarīgi pilnībā īstenot atveseļošanas un noturības plānus, jo šie plāni palīdz efektīvi novērst visas problēmas, kas konstatētas iepriekšējos gados konkrētām valstīm adresētajos attiecīgajos ieteikumos, vai arī būtisku to daļu. Konkrētām valstīm adresētie 2019., 2020., 2022. un 2023. gada ieteikumi joprojām ir vienlīdz svarīgi attiecībā uz atveseļošanas un noturības plāniem, kas ir pārskatīti, atjaunināti vai grozīti saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 14., 18. un 21. pantu.

(7) Luksemburga savu atveseļošanas un noturības plānu saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 18. panta 1. punktu Komisijai iesniedza 2021. gada 30. aprīlī. Komisija atbilstoši Regulas (ES) 2021/241 19. pantam novērtēja atveseļošanas un noturības plāna atbilstību, efektivitāti, lietderīgumu un saskanīgumu, ņemot vērā minētās regulas V pielikumā sniegtās novērtēšanas vadlīnijas. Padome 2021. gada 13. jūlijā pieņēma Īstenošanas lēmumu par Luksemburgas atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu ([9]) un 2023. gada 17. janvārī grozīja šo lēmumu, ievērojot Regulas (ES) 2021/241 18. panta 2. punktu, lai atjauninātu neatmaksājamā finanšu atbalsta maksimālo finanšu iemaksu ([10]). Maksājuma daļas tiek darītas pieejamas ar nosacījumu, ka Komisija saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 24. panta 5. punktu ir pieņēmusi lēmumu par to, ka Luksemburga ir apmierinoši izpildījusi attiecīgos atskaites punktus un mērķrādītājus, kas bija noteikti Padomes īstenošanas lēmumā. Apmierinoša izpilde nozīmē arī to, ka nav bijis regresa attiecībā uz iepriekšējo atskaites punktu un mērķrādītāju sasniegšanu.

(8) 2024. gada 26. aprīlī Luksemburga iesniedza savu 2024. gada valsts reformu programmu un 2024. gada 25. aprīlī – 2024. gada stabilitātes un izaugsmes programmu, ievērojot Padomes Regulas (EK) Nr. 1466/97 ([11]) 4. panta 1. punktu. Kā paredzēts Regulas (ES) 2021/241 27. pantā, 2024. gada valsts reformu programma atspoguļo arī Luksemburgas pienākumu divreiz gadā ziņot par panākto progresu atveseļošanas un noturības plāna īstenošanā.

(9) 2024. gada 19. jūnijā Komisija publicēja 2024. gada ziņojumu par Luksemburgu. Tajā tika izvērtēts, kā Luksemburga īstenojusi attiecīgos konkrētai valstij adresētos ieteikumus, ko Padome pieņēma laikposmā no 2019. līdz 2023. gadam, un kā Luksemburga īsteno atveseļošanas un noturības plānu. Balstoties uz šo analīzi, ziņojumā par valsti bija norādīti trūkumi attiecībā uz tādu problēmjautājumu risināšanu, kuri nav ietverti vai ir tikai daļēji ietverti atveseļošanas un noturības plānā, kā arī jauni un nupat iezīmējušies problēmjautājumi. Tajā bija arī novērtēts Luksemburgas progress Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanā un Savienības pamatmērķu sasniegšanā nodarbinātības, prasmju un nabadzības mazināšanas jomā, kā arī progress Apvienoto Nāciju Organizācijas ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā.

(10) Saskaņā ar *Eurostat* validētajiem datiem Luksemburgas vispārējās valdības budžeta deficīts no 0,3 % no IKP 2022. gadā palielinājās līdz 1,3 % 2023. gadā, savukārt vispārējās valdības parāds no 24,7 % no IKP 2022. gada beigās palielinājās līdz 25,7 % 2023. gada beigās.

(11) Padome 2022. gada 12. jūlijā ieteica Luksemburgai rīkoties, lai nodrošinātu, ka 2023. gadā valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieaugums atbilst kopumā neitrālai fiskālās politikas nostājai ([12]), ņemot vērā to, ka turpinās pagaidu un mērķorientēta atbalsta sniegšana pret energocenu kāpumu visneaizsargātākajām mājsaimniecībām un uzņēmumiem, kā arī personām, kas bēg no Ukrainas. Luksemburgai tika ieteikts būt gatavai kārtējos izdevumus pielāgot mainīgajai situācijai. Luksemburgai tika arī ieteikts palielināt publiskās investīcijas, kas sekmētu zaļo un digitālo pārkārtošanos un enerģētisko drošību, ņemot vērā *REPowerEU* iniciatīvu, tostarp, izmantojot mehānismu un citus Savienības fondus. Saskaņā ar Komisijas aplēsēm fiskālās politikas nostāja ([13]) 2023. gadā bija ekspansīva, proti, 3,2 % apmērā no IKP, šajā kontekstā ņemot vērā augstu inflāciju. Valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus) pieaugumam 2023. gadā bija ekspansīva ietekme uz fiskālo nostāju 2,7 % apmērā no IKP. Valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus)

([9]) ST 10155/21 INIT un ST 10155/21 ADD 1.

([10]) Padomes Īstenošanas lēmums (2023. gada 17. janvāris), ar ko groza 2021. gada 13. jūlija Īstenošanas lēmumu par Luksemburgas atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu (ST 16022/22 INIT).

([11]) Padomes Regula (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu (OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1466/oj).

([12]) Pamatojoties uz Komisijas 2024. gada pavasara prognozi, vidēja termiņa potenciālās izlaides pieaugums, ko izmanto fiskālās nostājas mērīšanai, Luksemburgā 2023. gadā nominālā izteiksmē ir bijis 5,6 %, ņemot vērā 10 gadu vidējo reālo potenciālo izaugsmes tempu un 2023. gada IKP deflatoru.

([13]) Fiskālā nostāja tiek definēta kā vispārējās valdības pamata budžeta stāvokļa izmaiņas pret iepriekšējo gadu. Ar tās palīdzību novērtē ekonomikas stimulu, ko rada fiskālā politika – gan tā, kas attiecas uz valsts finansējumu, gan tā, kas attiecas uz finansējumu no Savienības budžeta. Fiskālā nostāja tiek mērīta kā starpība starp i) vidēja termiņa potenciālo izaugsmi un ii) primāro izdevumu izmaiņām, atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus (un neierēķinot ar Covid-19 krīzi saistītos pagaidu ārkārtas pasākumus) un ietverot izdevumus, ko finansē ar neatmaksājamu atbalstu (dotācijām) no mehānisma un citiem Savienības fondiem.

ekspansīvo pieaugumu veicināja nemērķtiecīgi ārkārtas pasākumi enerģētikas jomā, pastāvīgs publiskā sektora algu un sociālo pabalstu pieaugums, lielākas valdības investīcijas un PVN likmju samazinājums par vienu procentpunktu 2023. gadā. Kopumā – 2023. gada valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieaugums neatbilda Padomes 2022. gada 12. jūlija ieteikumam. Izdevumi, kas finansēti no mehānisma dotācijām un citiem Savienības fondiem, 2023. gadā veidoja 0,1 % no IKP. Valsts finansētās investīcijas 2023. gadā bija 4,7 % no IKP – salīdzinājumā ar 2022. gadu ir vērojams pieaugums par 0,5 procentpunktu. Luksemburga no mehānisma dotācijām un citiem Savienības fondiem finansēja papildu investīcijas. Luksemburga finansēja publiskās investīcijas zaļās un digitālās pārkārtošanās jomā, piemēram, sabiedriskajā transportā, energoefektivitātē un zaļajā mobilitātē, kā arī sabiedriskajos digitālajos pakalpojumos. Minētās publiskās investīcijas daļēji finansē no mehānisma un citiem Savienības fondiem.

(12) 2024. gada stabilitātes programmas budžeta prognožu pamatā esošajā makroekonomikas scenārijā paredzēts, ka reālais IKP 2024. gadā palielināsies par 2,0 % un 2025. gadā par 3,0 %, savukārt inflācija, ko mēra, izmantojot saskaņotos patēriņa cenu indeksus (SPCI), 2024. gadā plānota 1,9 % apmērā un 2025. gadā 3,2 % apmērā. Gaidāms, ka vispārējās valdības budžeta deficīts palielināsies līdz 1,2 % no IKP 2024. gadā un saglabāsies stabils 1,2 % no IKP 2025. gadā, turklāt sagaidāms, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2024. gada beigās būs palielinājusies līdz 26,5 % un 2025. gada beigās – līdz 26,9 %. Prognozēts, ka pēc 2025. gada vispārējās valdības budžeta deficīts pakāpeniski samazināsies līdz 0,9 % no IKP 2026. gadā un saglabāsies stabils 2027. gadā. Līdz ar to tiek plānots, ka vispārējās valdības bilance visā programmas aptvertajā laikā saglabāsies zem Līgumā noteiktās deficīta atsauces vērtības, kas ir 3 % no IKP. Toties paredzams, ka pēc 2025. gada vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2026. gadā pakāpeniski palielināsies līdz 27,3 % un 2027. gadā saglabāsies stabila.

(13) Komisijas 2024. gada pavasara prognozē paredzēts, ka reālais IKP 2024. gadā palielināsies par 1,4 % un 2025. gadā par 2,3 %, un inflācija, ko mēra, izmantojot SPCI, 2024. gadā plānota 2,3 % apmērā un 2025. gadā 2,0 % apmērā.

(14) Komisijas 2024. gada pavasara prognozē paredzēts, ka valdības budžeta deficīts 2024. gadā būs 1,7 % no IKP, savukārt vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2024. gada beigās sasniegs 27,1 %. Deficīta rādītāja pieaugums 2024. gadā galvenokārt atspoguļo joprojām lielos izdevumus publiskā sektora darbinieku atalgojumam un sociālajiem pabalstiem, ko rada automātiskā indeksācija un zemāki ieņēmumi, galvenokārt diskrecionāru pasākumu dēļ, piemēram, iedzīvotāju ienākuma nodokļa kategoriju augšupēja korekcija un kompensācijas uzņēmumiem par trešo 2023. gada algu indeksa daļu, 2024. gadā samazinot darba devēju sociālās iemaksas. Saskaņā ar Komisijas aplēsēm fiskālā nostāja 2024. gadā būs ekspansīva – tā palielināsies par 0,4 % no IKP.

(15) Komisijas 2024. gada pavasara prognozē paredzēts, ka no mehānisma neatmaksājamā atbalsta ("dotācijām") 2024. gadā tiks finansēti izdevumi, kuru vērtība ir mazāka nekā 0,1 % no IKP (salīdzinājumā ar 0,1 % no IKP 2023. gadā). No mehānisma dotācijām finansētie izdevumi dos iespēju veikt kvalitatīvas investīcijas un produktivitāti palielinošas reformas, tiešā veidā neietekmējot Luksemburgas vispārējās valdības bilanci vai parādu.

(16) Padome 2023. gada 14. jūlijā ieteica ([14]) Luksemburgai nodrošināt, ka 2024. gadā tiek īstenota piesardzīga fiskālā politika, jo īpaši ierobežojot valsts finansēto neto primāro izdevumu ([15]) nominālo pieaugumu līdz ne vairāk kā 4,8 %. Dalībvalstis tika aicinātas sava 2023. gada budžeta izpildes gaitā un 2024. gada budžeta plāna projektu sagatavošanas gaitā ņemt vērā, ka Komisija, pamatojoties uz 2023. gada budžeta izpildes rezultātu datiem, ierosinās Padomei sākt uz budžeta deficītu balstītas pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras. Saskaņā ar Komisijas 2024. gada pavasara prognozi Luksemburgas neto valsts finansētie primārie izdevumi 2024. gadā pieaugs par 6,8 % – tātad šis rādītājs pārsniegs ieteikto maksimālo pieauguma tempu. Šis izdevumu pārsniegums salīdzinājumā ar valsts finansēto neto primāro izdevumu ieteikto maksimālo pieauguma tempu 2024. gadā atbilst 0,9 % no IKP. Pastāv risks, ka tas neatbildīs Padomes ieteikumam.

(17) Turklāt Padome ieteica Luksemburgai 2023. un 2024. gadā pēc iespējas drīz izbeigt spēkā esošos ārkārtas enerģētikas atbalsta pasākumus un attiecīgos ietaupījumus izmantot valdības budžeta deficīta samazināšanai. Padome arī ieteica, ka tad, ja enerģijas cenas atkal pieaugtu un tāpēc būtu nepieciešami jauni atbalsta pasākumi vai būtu jāturpina esošie pasākumi, Luksemburgai ir jānodrošina, ka šādi atbalsta pasākumi ir vērsti uz neaizsargātu mājsaimniecību un uzņēmumu aizsardzību, ir fiskāli pieņemami un saglabā stimulus taupīt enerģiju. Saskaņā ar Komisijas 2024. gada pavasara prognozi, kurā pieņemts, ka pasākumi gāzes un elektroenerģijas cenu pieauguma

([14]) Padomes Ieteikums (2023. gada 14. jūlijs) par Luksemburgas 2023. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Luksemburgas 2023. gada stabilitātes programmu (OV C 312, 1.9.2023., 145. lpp.).

([15]) Neto primārie izdevumi tiek definēti kā valsts finansētie izdevumi, no kuriem atņemti i) diskrecionārie ieņēmumu pasākumi, ii) procentu izdevumi, iii) cikliskā bezdarba izdevumi un iv) vienreizējie un citi pagaidu pasākumi.

ierobežošanai un subsīdijas apkures izmaksu ierobežošanai 2024. un 2025. gadā paliks spēkā, enerģētikas atbalsta pasākumu neto budžeta izmaksas ([16]) tiek lēstas 0,9 % apmērā no IKP 2023. gadā un prognozētas 0,5 % apmērā 2024. gadā un 0,3 % apmērā 2025. gadā ([17]).

(18) Ja attiecīgie ietaupījumi atbilstoši Padomes ieteikumam tiktu izmantoti valdības budžeta deficīta mazināšanai, minētās prognozes 2024. gadā nozīmētu fiskālo korekciju 0,5 % apmērā no IKP, savukārt neto valsts finansēto primāro izdevumu ([18]) ekspansīvā ietekme uz 2024. gada fiskālo nostāju būtu 0,3 % apmērā no IKP. Netiek prognozēts, ka enerģētikas atbalsta pasākumi tiktu izbeigti pēc iespējas drīz 2023. un 2024. gadā. Pastāv risks, ka tas neatbildīs Padomes ieteikumam. Turklāt netiek prognozēts, ka attiecīgie ietaupījumi tiks pilnībā izmantoti valdības budžeta deficīta samazināšanai. Pastāv risks, ka arī tas neatbildīs Padomes ieteikumam. Lēsts, ka budžeta izmaksas par ārkārtas enerģētikas atbalsta pasākumiem, kas vērsti uz neaizsargātām mājsaimniecībām un uzņēmumiem, 2024. gadā būs 0,1 % apmērā no IKP (0,4 % 2023. gadā), un šo izmaksu daļa mazāk nekā 0,1 % apmērā no IKP saglabā cenas signālu samazināt enerģijas patēriņu un palielināt energoefektivitāti (0,3 % 2023. gadā).

(19) Padome turklāt Luksemburgai ieteica arī saglabāt valsts finansētās publiskās investīcijas un nodrošināt mehānisma dotāciju un citu Savienības fondu efektīvu apguvi, jo īpaši nolūkā veicināt zaļo un digitālo pārkārtošanos. Saskaņā ar Komisijas 2024. gada pavasara prognozi valsts finansētās publiskās investīcijas 2024. gadā nedaudz samazināsies līdz 4,6 % no IKP (2023. gadā tās bija 4,7 % no IKP). Tas galvenokārt ir saistīts ar militārā satelīta piegādes aizkavēšanos, kas tagad, paredzams, notiks 2025. gadā. Ņemot vērā šo papildu faktoru un to, ka saskaņā ar Komisijas 2024. gada pavasara prognozi paredzams, ka Luksemburgas publisko investīciju attiecība pret IKP saglabāsies stabila un augstā līmenī visā prognozes periodā, tiek vērtēts, ka publiskās investīcijas 2024. gadā atbilst Padomes ieteikumam. Savukārt paredzams, ka publiskie izdevumi, kas tiek finansēti no ieņēmumiem no Savienības fondiem, tai skaitā no mehānisma dotācijām, palielināsies no 0,1 % no IKP 2023. gadā līdz 0,2 % no IKP 2024. gadā.

(20) Pamatojoties uz prognozes sagatavošanas termiņā zināmajiem politikas pasākumiem un pieņēmumu, ka politika nemainīsies, Komisija savā 2024. gada pavasara prognozē paredz, ka valdības budžeta deficīts 2025. gadā būs 1,9 % no IKP. Paredzams, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2025. gada beigās palielināsies līdz 28,5 %. Deficīta attiecības pieaugumu 2025. gadā galvenokārt nosaka lielāki izdevumi attiecībā uz publiskā sektora darbinieku atalgojumu, sociālajiem pabalstiem un publiskajām investīcijām.

(21) Tiek prognozēts, ka paredzamās demogrāfiskās pārmaiņas saistībā ar sabiedrības novecošanu apvienojumā ar neto migrācijas samazinājumu nākamajās desmitgadēs ievērojami palielinās valdības pensiju izdevumus. Paredzams, ka pensiju izdevumi šīs desmitgades otrajā pusē pārsniegs ienākumus no pensiju iemaksām, un pēc tam šis deficīts pakāpeniski pieaugs. Šo nelīdzsvarotību lielā mērā var izskaidrot ar to, ka sabiedrības novecošanas rezultātā palielinās pensionāru skaits uz vienu darba ņēmēju, kā rezultātā pieaug vecumatkarības koeficients. Komisijas 2024. gada ziņojumā par novecošanu tiek prognozēts, ka, neveicot politikas korekcijas, rezerve, kas paredzēta pensiju sistēmas finansiālā līdzsvara aizsardzībai, līdz 2040. gadu sākumam nokritīsies zem valsts tiesību aktos paredzētās robežvērtības. Prognozes liecina, ka, tiklīdz šī robežvērtība būs sasniegta, rezerve tiks izsmelta piecu vai sešu gadu laikā. Paredzams, ka ilgtermiņā pensiju izdevumu pieaugums divkāršosies, līdz 2070. gadam sasniedzot aptuveni 17 % no IKP, kas, iespējams, ir lielākais īpatsvars Savienībā. Tas apdraudētu Luksemburgas pensiju sistēmas finansiālo ilgtspēju, vienlaikus palielinot valsts parādu. Pasākumi, kuru mērķis ir veicināt ilgāku darba mūžu un augstākus gados vecāku darba ņēmēju līdzdalības rādītājus, palīdzētu risināt šo jautājumu un atbalstītu ekonomikas izaugsmi.

(22) Straujais iedzīvotāju skaita pieaugums un hipotekāro aizdevumu pieaugums apsteidza piedāvājuma pieaugumu mājokļu tirgū desmit gados pirms nesenās enerģētikas krīzes. Mājokļu piedāvājuma neelastīgums galvenokārt ir saistīts ar zemes saglabāšanas praksi. Tas ir novedis pie ievērojama mājokļu trūkuma, izmaksu pieauguma un riska, ka mājokļu tirgū ir pārāk augsts novērtējums un ir samazināta mājokļu pieejamība par pieņemamu cenu – problēmas, kas nesamērīgi ietekmē neaizsargātos iedzīvotājus un var ietekmēt arī Luksemburgas pievilcīgumu gan

([16]) Tās atspoguļo minēto pasākumu gada budžeta izmaksas, ievērojot ieņēmumus un izdevumus un attiecīgā gadījumā atskaitot ieņēmumus no nodokļiem par enerģijas piegādātāju negaidīto papildu peļņu.

([17]) Komisijas 2024. gada pavasara prognozē principā tiek pieņemts, ka pasākumi, kas saskaņā ar Luksemburgas sniegto informāciju paliek spēkā līdz 2024. gada beigām, ietekmēs budžetu arī 2025. gadā. Premjerministrs 2024. gada 11. jūnijā paziņoja, ka lielākā daļa enerģētikas atbalsta pasākumu tiks pakāpeniski pārtraukti no 2025. gada 1. janvāra, izņemot elektroenerģijas cenu griestus (puse no cenu pieauguma no 2025. gada 1. janvāra joprojām tiks kompensēta) un trīs mērķorientētus pasākumus mājsaimniecībām ar zemākiem ienākumiem un aprūpes namiem.

([18]) Šī ietekme tiek noteikta kā vispārējās valdības primāro izdevumu izmaiņas, atskaitot i) diskrecionāro ieņēmumu pasākumu izmaiņu ietekmi uz budžetu, ii) vienreizējos izdevumus, iii) cikliskā bezdarba izdevumus un iv) no mehānisma un citu Savienības fondu neatmaksājamā atbalsta (dotācijām) finansētos izdevumus, attiecībā pret nominālā IKP potenciālā pieauguma vidēja termiņa (desmit gadu) vidējo rādītāju, izsakot kā attiecību pret nominālo IKP.

darba ņēmējiem, gan uzņēmumiem. 2023. gadā mājokļu tirgū notika krasa lejupslīde, ko izraisīja enerģijas cenu pieaugums un stingrāki monetārās politikas ierobežojumi, kas mazināja patērētāju uzticēšanos. Tai sekojošais jaunu mājokļu un zemes piedāvājuma kritums, sasniedzot rekordzemu līmeni, ir kavējis nepieciešamās cenu korekcijas un paātrinājis ievērojamu būvniecības aktivitātes samazināšanos. Ilgstošie centieni stabilizēt tirgus cenas nav bijuši sekmīgi daļēji tāpēc, ka nodokļu sistēma rada lielākus ieņēmumus no nekustamā īpašuma pārdošanas un iegādes nekā no īpašumtiesībām, veicinot cenu neelastību un ciklisku pieaugumu. Lai gan nesenie fiskālie pasākumi ir mazinājuši finansiālo spriedzi mājsaimniecībās un būvniecības nozarē, mājokļu īpašuma subsīdijas ir palielinājušas mājokļu cenas pirms nodokļu nomaksas, kas galvenokārt nāk par labu turīgajiem īpašniekiem un investoriem.

(23) Luksemburga ir maza un atvērta ekonomika ar lielu starptautisku finanšu nozari, kurā daudzas starptautisku uzņēmumu grupas savas uzņēmējdarbības ietvaros novirza lielas kapitāla plūsmas. Tomēr ievērojama šīs darbības daļa notiek starptautisku uzņēmumu grupu struktūru ietvaros. Tās var izmantot Luksemburgas nodokļu sistēmas nepilnības, kas samazina ar nodokli apliekamos ienākumus. Joprojām pastāv bažas par pasākumiem, kuru darbības joma ir pārāk šaura un kuri pieļauj zemus ieturamos nodokļus vai vispār neparedz ieturamos nodokļus par procentu un honorāru maksājumiem zemu un nulles nodokļu jurisdikcijām ([19]). Padomes Direktīva (ES) 2022/2523 ([20]) (2. pīlāra direktīva) Luksemburgā stājās spēkā 2024. gada 1. janvārī, ieviešot minimālo faktisko uzņēmumu ienākuma nodokļa likmi 15 % apmērā starptautiskiem uzņēmumiem, kas darbojas valstī. Ņemot vērā direktīvas darbības jomu, paredzams, ka tā tikai daļēji risinās izejošo maksājumu problēmu, ņemot vērā, ka tā attiecas tikai uz lieliem starptautiskiem uzņēmumiem un izslēdz konkrētas nozares.

(24) Saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 19. panta 3. punkta b) apakšpunktu un minētās regulas V pielikuma 2.2. kritēriju atveseļošanas un noturības plānā ir ietverts plašs savstarpēji pastiprinošu reformu un investīciju kopums, ko paredzēts īstenot līdz 2026. gadam. Paredzams, ka minētās reformas un investīcijas palīdzēs efektīvi risināt problēmas, kas konstatētas attiecīgajos konkrētai valstij adresētajos ieteikumos, vai arī būtisku to daļu. Šajā īsajā termiņā ir svarīgi nekavējoties turpināt efektīvu atveseļošanas un noturības plāna, arī *REPowerEU* nodaļas, tiklīdz tā būs pieņemta, īstenošanu, lai zaļā un digitālā pārkārtošanās uzlabotu Luksemburgas ilgtermiņa konkurētspēju, vienlaikus nodrošinot sociālo taisnīgumu. Lai izpildītu atveseļošanas un noturības plānā noteiktās saistības līdz 2026. gada augustam, Luksemburgai ir svarīgi turpināt reformas un investīcijas. Joprojām ir būtiski sistemātiski iesaistīt vietējās pašvaldības, sociālos partnerus, pilsonisko sabiedrību un citas attiecīgās ieinteresētās personas, lai nodrošinātu plašu līdzdalību atveseļošanas un noturības plāna sekmīgā īstenošanā.

(25) Gatavojot kohēzijas politikas programmu vidusposma pārskatu, Luksemburgai saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2021/1060 ([21]) 18. pantu līdz 2025. gada martam jāpārskata katra programma, ko atbalsta no Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF), Eiropas Sociālā fonda Plus ("ESF+"), Kohēzijas fonda un Taisnīgas pārkārtošanās fonda ("TPF"), cita starpā ņemot vērā 2024. gada konkrētajai valstij adresētajos ieteikumos norādītos problēmjautājumus, kā arī nacionālo enerģētikas un klimata plānu. Uz minētā pārskata pamata notiek katrā programmā iekļautā Savienības finansējuma galīgā piešķiršana. Lai gan Luksemburgai ir zināms progress kohēzijas politikas programmu un Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanā, problēmjautājumi ir saglabājušies. Luksemburgā joprojām vērojamas arī ievērojamas sociālekonomiskās atšķirības starp lielpilsētām, mazpilsētām, piepilsētām un ārpuspilsētu teritorijām. Ir svarīgi paātrināt kohēzijas politikas īstenošanu, un programmās saskaņotās prioritātes joprojām ir aktuālas. Īpaši svarīgi ir ātri īstenot investīcijas saistībā ar zaļo un digitālo pārkārtošanos. Prioritāte joprojām ir ieguldījumi prasmēs, lai atvieglotu karjeras maiņu un profesionālo mobilitāti atbilstoši darba tirgus vajadzībām, īpašu uzmanību pievēršot gados vecākiem darba ņēmējiem un cilvēkiem ar zemu kvalifikāciju, kā arī neaizsargātu cilvēku, jo īpaši cilvēku ar migrantu izcelsmi, aktivizēšanai un sociālajai integrācijai. Ar Padomes Ieteikumu (ES) 2021/1004 ([22]) izveidotās Eiropas Garantijas bērniem īstenošana, jo īpaši nelabvēlīgā situācijā esošu skolēnu integrācija, pateicoties kvalitatīvai izglītībai un apmācībai, joprojām ir svarīga. Luksemburga varētu arī

([19]) Zemu nodokļu vai nulles nodokļu jurisdikcijas, kas nav valstis, kuras iekļautas Savienības sarakstā ar jurisdikcijām, kas nesadarbojas.

([20]) Padomes Direktīva (ES) 2022/2523 (2022. gada 14. decembris) par globāla minimāla nodokļu līmeņa nodrošināšanu starptautisku uzņēmumu grupām un lielām vietējām grupām Savienībā (OV L 328, 22.12.2022, 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2523/oj).

([21]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1060 (2021. gada 24. jūnijs), ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu Plus, Kohēzijas fondu, Taisnīgas pārkārtošanās fondu un Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fondu un finanšu noteikumus attiecībā uz tiem un uz Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu, Iekšējās drošības fondu un Finansiāla atbalsta instrumentu robežu pārvaldībai un vīzu politikai (OV L 231, 30.6.2021., 159. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

([22]) Padomes Ieteikums (ES) 2021/1004 (2021. gada 14. jūnijs) ar ko izveido Eiropas Garantiju bērniem (OV L 223, 22.6.2021., 14. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2022/1004/oj).

izmantot Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platformu, kas izveidota ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2024/795 ([23]), lai atbalstītu industriālo pārveidi, jo īpaši investējot stratēģiskās vērtības ķēdēs, piemēram, neto nulles emisiju industrijā, energoietilpīgu nozaru dekarbonizācijā un digitālajā inovācijā.

(26) Papildus ekonomiskajām un sociālajām problēmām, kas risinātas atveseļošanas un noturības plānā un citos Savienības fondos, Luksemburga saskaras ar vairākām papildu problēmām saistībā ar izglītības sistēmas nepilnībām, kuras palielina nevienlīdzību, un jautājumiem saistībā ar investīcijām uzņēmējdarbībā, tostarp pētniecību un izstrādi, enerģētikas politiku un zaļo pārkārtošanos, tostarp iespējamiem šķēršļiem pārejai no fosilā kurināmā un transporta tīkla problēmām.

(27) Skolēnu pamatprasmes un vispārējais sniegums lielā mērā ir atkarīgs no viņu sociālekonomiskās un valodas izcelsmes. Saskaņā ar pēdējo 2018. gadā veikto aptauju, kurā Luksemburga piedalījās, vidējais pamatzināšanu un prasmju līmenis 15 gadu vecumā, ko mēra Starptautiskās skolēnu novērtēšanas programmā (*PISA*), Luksemburgā ir ievērojami zemāks nekā vidēji Savienībā. Atšķirība starp skolēniem, kuriem ir priekšrocības, un viņu nelabvēlīgā situācijā esošajiem vienaudžiem Luksemburgā ir lielāka nekā jebkurā citā dalībvalstī. Izglītības sistēma nenodrošina visiem skolēniem pietiekamas vajadzīgās pamatprasmes, lai apmierinātu valsts darba tirgus vajadzības. Valsts kompetenču testi liecina, ka, sākot skolu, skolēniem ir nepieciešamās pamatprasmes, lai sāktu apgūt lasīt un rakstītprasmi, lai gan sākotnējo prasmju līmenis skolēnu vidū ievērojami atšķiras. Tomēr, sākot no sākumskolas 3. klases, kad skolēniem ir astoņi gadi, atšķirības prasmju līmenī palielinās. Skolēnu sniegums vācu valodas lasītprasmē un matemātikā ievērojami pasliktinās, jo īpaši to skolēnu sniegums, kuri nāk no nelabvēlīgas vides vai kuru pirmā valoda nav ne vācu, ne luksemburgiešu valoda. Zaļā pārkārtošanās nozīmē strukturālas pārmaiņas darba tirgū. Šajā kontekstā ir palielinājusies prasmju pilnveide un pārkvalifikācija nozarēs, kurās vērojama lejupslīde un pārmaiņas, un tiek plānoti turpmāki pasākumi, lai novērstu prasmju trūkumu, radot darba tirgus vajadzībām atbilstīgu profesionālo tālākizglītību. Tomēr joprojām pastāv prasmju neatbilstības risks.

(28) Dalība apmācībā pēdējo 12 mēnešu laikā pārsniedz Savienības vidējo rādītāju (50 % salīdzinājumā ar 46,6 %), taču dažādās grupās tā joprojām ir nevienmērīga. Lai gan bezdarbnieku vidū dalības līmenis apmācībās ir ļoti augsts, tas ir zemāks mazkvalificētu darbinieku (24,2 %) un gados vecāku darba ņēmēju vidū (32,5 %). Nozaru pētījumi par profesijām un prasmēm, ko veic Valsts nodarbinātības dienests sadarbībā ar uzņēmumu federāciju (*Union des entreprises luxembourgeoises*), liecina, ka visās nozarēs arvien pieaug pieprasījums pēc prasmēm, kas vajadzīgas visās jomās, jo īpaši attiecībā uz starpdisciplināro prasmju (piemēram, uzvedības, digitālo, pārvaldības, valodu prasmju) nozīmi un spēju pielāgoties pārmaiņām. Lai gan ESAO apstiprināja Luksemburgas augsto sniegumu prasmju jomā 2023. gadā, tā arī uzsvēra tādas būtiskas problēmas kā talantu trūkums, zemā līdzdalība pieaugušo izglītībā visnelabvēlīgākajā situācijā esošo iedzīvotāju vidū un uzticamu datu trūkums par vajadzīgajām prasmēm. Neraugoties uz vairākām iniciatīvām pēdējos gados, lai veicinātu profesionālo apmācību darba meklētāju vidū, risinātu digitalizācijas problēmas un stiprinātu spēju prognozēt nākotnē vajadzīgās prasmes, joprojām ir vajadzīgi efektīvi risinājumi, lai uzlabotu mazāk kvalificētu un gados vecāku darba ņēmēju piekļuvi mūžizglītībai.

(29) Darba ražīgums Luksemburgā joprojām ir viens no augstākajiem Savienībā. Tomēr kopš globālās finanšu krīzes tā ir piedzīvojusi ievērojamu lejupslīdi, un pēdējā laikā šī lejupslīde ir ievērojami paātrinājusies. Gadu desmitiem investīcijas uzņēmējdarbībā ir bijušas starp zemākajām Savienībā, jo īpaši pētniecībā un izstrādē. Tradicionāli zemais investīciju līmenis, ko pamato ar Luksemburgas uz pakalpojumiem orientētās ekonomikas mazākām vajadzībām pēc investīcijām, var vairs nebūt pietiekams, tā kā papildus jau esošajām problēmām radīsies jaunas problēmas saistībā ar zaļo un digitālo pārkārtošanos, Darba ņēmēju trūkums ir būtisks šķērslis investīcijām, un šī problēma varētu saasināties augsto mājokļu cenu, lielā attāluma līdz darbavietai un satiksmes sastrēgumu dēļ, samazinot Luksemburgas kā darba vietas pievilcību. Trīs secīgi notikušās algu indeksācijas, ko izraisīja augstā inflācija 2023. gadā – pirmo reizi – ir ietekmējušas uzņēmumu konkurētspēju dažādās nozares, un nefinanšu uzņēmējdarbības nozares, jo īpaši mazāk produktīvās nozares, to izjūt visvairāk, neraugoties uz to, ka valdība daļēji kompensē uzņēmumiem trešo algu indeksāciju. Ja šī tendence saglabāsies, tā varētu kavēt investīcijas jaunās nozarēs un mainīt uzņēmumu lēmumus par pārvietošanu.

([23]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/795 (2024. gada 29. februāris), ar ko izveido Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platformu (STEP) un groza Direktīvu 2003/87/EK un Regulas (ES) 2021/1058, (ES) 2021/1056, (ES) 2021/1057, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) 2021/1060, (ES) 2021/523, (ES) 2021/695, (ES) 2021/697 un (ES) 2021/241 (OV L, 2024/795, 29.2.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj).

(30) Publiskais atbalsts uzņēmējdarbības inovācijai Luksemburgā šobrīd ir ierobežots salīdzinājumā ar citām valstīm, kuras bieži vien sniedz netiešu atbalstu, izmantojot nodokļu kredītu pētniecībai un izstrādei. Valdība šobrīd 25 % no sava pētniecībai un izstrādei paredzētā budžeta velta konkrētiem projektiem, dažos no kuriem ir iesaistīti privātie partneri, kamēr lielākā daļa budžeta (75 %) tiek novirzīta iestāžu atbalstam. Uzņēmumu pētniecība un izstrāde no valdības saņem salīdzinoši nelielu finansējuma daļu, proti, 6 %. Lai efektīvāk atbalstītu inovāciju, Luksemburga varētu apsvērt iespēju stiprināt savu finansēšanas modeli, tajā iekļaujot vairāk sadarbības projektu ar privāto sektoru. Tieši ieguldot uzņēmumu virzītā inovācijā, valstij ir potenciāls stimulēt privātos pētniecības un izstrādes centienus un palielināt vispārējo ražīgumu.

(31) Būtisks izaicinājums ir saglabāt Luksemburgas kā globāla finanšu centra lomu, vienlaikus nodrošinot stabilu iekšzemes ekonomiku. Finanšu nozare, kas veido gandrīz vienu trešdaļu no IKP, ir bijusi liela ieguvēja no starptautiskās integrācijas. Tomēr nozares pievienotā vērtība uz vienu darba ņēmēju laikposmā no 2021. gada līdz 2023. gadam ir samazinājusies par 15 %, un šis samazinājums kopš 2007. gada ir divkāršojies, kas liecina par mazāku ieguvumu no globālās līdzdalības. Tā kā produktivitāte samazinās, diversifikācija varētu palīdzēt samazināt globālās tirdzniecības un finanšu pārmaiņu ietekmi. Turklāt starpība starp IKP un nacionālo ienākumu tagad ir 30 % no IKP, un šī atšķirība kopš globālās finanšu krīzes ir palielinājusies. Investīciju veicināšana vietējos augstvērtīgos pētniecības un izstrādes projektos varētu mazināt IKP un nacionālā kopienākuma atšķirības un atbalstīt nacionālo labklājību un taisnīgumu.

(32) Luksemburgas energosistēmai ir raksturīga liela atkarība no importa un fosilā kurināmā (77 % no energoresursu struktūras 2022. gadā). Valsts ir liels enerģijas neto importētājs. Tā ir gandrīz pilnībā atkarīga no primārās enerģijas importa – atkarības līmenis 2022. gadā bija 91 %. Kopējā uzstādītā atjaunīgās enerģijas ražošanas jauda 2023. gadā sasniedza 782 MW, kas ir par 13,5 % vairāk nekā 2022. gadā. Tomēr atjaunīgās enerģijas īpatsvars enerģijas bruto galapatēriņā joprojām ir viens no zemākajiem Savienībā.

(33) Luksemburga ir panākusi ievērojamu progresu 2030. gada Savienības energoefektivitātes mērķrādītāju sasniegšanā, lai gan lielākā daļa shēmu joprojām ir balstītas uz dotācijām un finanšu instrumentu izmantošana joprojām ir ļoti ierobežota, jo īpaši attiecībā uz uzņēmumiem un rūpniecību. Labākie rezultāti ir pakalpojumu nozarē, savukārt dzīvojamo ēku nozarei vēl ir jāatgūst nokavētais – tās enerģijas galapatēriņš kopš 2015. gada ir saglabājies stabils. Lai sasniegtu 2030. gada enerģētikas mērķrādītājus, proti, 25 % enerģijas iegūt no atjaunīgajiem energoresursiem un samazināt enerģijas galapatēriņu par 40 % līdz 44 % salīdzinājumā ar 2007. gadu, Luksemburgai būs vēl vairāk jāpalielina ieceru vērienīgums siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai un atjaunīgās enerģijas un energoefektivitātes palielināšanai. Darbaspēka un prasmju trūkums nozarēs un profesijās, kas ir svarīgas zaļās pārkārtošanās īstenošanai, ieskaitot neto nulles emisiju tehnoloģiju ražošanu, ieviešanu un uzturēšanu, rada šķēršļus pārejā uz klimatneitrālu ekonomiku. Lai atraisītu neizmantoto darbaspēka potenciālu, šiem pasākumiem ir jābūt pieejamiem, jo īpaši privātpersonām un tajās nozarēs, kuras visvairāk skar zaļā pārkārtošanās.

(34) Ceļu satiksmes sastrēgumi negatīvi ietekmē ekonomiku un vides ilgtspēju. Autotransports joprojām ir Luksemburgas lielākais siltumnīcefekta gāzu emisiju avots un joprojām ir svarīgs dekarbonizācijas faktors. Luksemburgas pāreja uz ilgtspējīgu transportu virzās uz priekšu, un mazas noslodzes elektrotransportlīdzekļu īpatsvars pārsniedz Savienības vidējo rādītāju. Tomēr ir vajadzīgas papildu investīcijas, lai palielinātu pasažieru un kravu dzelzceļa pārvadājumu īpatsvaru, jo autotransports tiek izmantots 86 % pasažieru un kravu pārvadājumu, tostarp pierobežas reģionos, lai uzlabotu pārrobežu savienojamību.

(35) Ņemot vērā ciešās savstarpējās saiknes starp eurozonas dalībvalstu tautsaimniecībām un to kolektīvo devumu ekonomiskās un monetārās savienības darbībā, Padome eurozonas dalībvalstīm 2024. gadā ieteica rīkoties, tai skaitā izmantojot atveseļošanas un noturības plānus, lai īstenotu 2024. gada Ieteikumu par eurozonu. 1., 2., 3. un 4. ieteikuma īstenošana Luksemburgai palīdzēs īstenot 2024. gada Ieteikumā par eurozonu izklāstīto pirmo, otro, trešo un ceturto ieteikumu,

AR ŠO IESAKA Luksemburgai 2024. un 2025. gadā rīkoties šādi.

1. Laikus iesniegt vidēja termiņa fiskāli strukturālo plānu. Izbeigt ārkārtas enerģētikas atbalsta pasākumus pirms 2024./2025. gada apkures sezonas. Risināt pensiju sistēmas ilgtspējas problēmu ilgtermiņā, jo īpaši, ierobežojot priekšlaicīgas pensionēšanās iespējas un palielinot gados vecāku darba ņēmēju nodarbinātības līmeni. Paātrināt visaptverošas zemes izmantošanas politikas un īpašuma nodokļa reformas pieņemšanu un piešķirt prioritāti liela mēroga rajonu projektu izstrādei uz valstij piederošas zemes. Intensificēt pasākumus, lai efektīvi apkarotu agresīvu nodokļu

plānošanu, tostarp, nodrošinot pietiekamu nodokļu uzlikšanu izejošajiem procentu maksājumiem un honorāriem uz nulles un zemu nodokļu jurisdikcijām.

2. Turpināt ātru un efektīvu atveseļošanas un noturības plāna, arī *REPowerEU* nodaļas, īstenošanu, nodrošinot reformu un investīciju pabeigšanu līdz 2026. gada augustam. Paātrināt kohēzijas politikas programmu īstenošanu. Saistībā ar minēto programmu vidusposma pārskatīšanu turpināt koncentrēties uz saskaņotajām prioritātēm, vienlaikus ņemot vērā Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platformas iniciatīvas piedāvātās iespējas uzlabot konkurētspēju.

3. Uzlabot skolu izglītības sistēmas sniegumu un vienlīdzīgumu, pielāgojot mācīšanu nelabvēlīgā situācijā esošu skolēnu un dažādu valodu izcelsmes skolēnu vajadzībām. Novērst darbaspēka trūkumu un prasmju neatbilstību, jo īpaši zaļās pārkārtošanās nolūkā.

4. Palielināt konkurētspēju, atbalstot investīcijas uzņēmējdarbībā un jaunās nozarēs, jo īpaši augsta līmeņa pētniecības un izstrādes ietilpīgās darbībās. Samazināt atkarību no fosilā kurināmā, investējot energoefektivitātē un atjaunīgā enerģijā. Arī turpmāk veicināt transporta elektrifikāciju un veikt investīcijas sabiedriskā transporta tīklos un infrastruktūrā.

Luksemburgā, 2024. gada 21. oktobrī

*Padomes vārdā –*

*priekšsēdētājs*

NAGY I.